

MÁJ 2013

1. 5. 1643 – v **Sabinove sa narodil Juraj Buchholtz starší**, evanjelický kňaz, senior, pedagóg, rektor škôl v Dobšinej a Spišskej Sobote, prírodovedec, vedecký bádateľ Vysokých Tatier, autor jedného z ich prvých a systematických opisov (370. výročie)

1.5. 1838 – v **Békešskej Čabe (Maďarsko) sa narodil Michal Zsilinszky**, dozorca Békeško-čongrádskeho seniorátu a Banského dištriktu, predseda Lutherovej spoločnosti, funkcionár a podpredseda Uhorskej protestantskej literárnej spoločnosti, podpredseda Uhorskej historickej spoločnosti a člen Uhorskej akadémie vied, uhorskej heraldickej a genealogickej spoločnosti, poslanec uhorského snemu a štátny tajomník pre veci cirkevne a školské v evanjelickej cirkvi (175. výročie)

2. 5. 1863 – v **Banskej Bystrici-Radvani sa narodil Martin Miloš Braxatoris**, evanjelický kňaz, seniorálny notár, spisovateľ, prekladateľ klasických autorov ruskej a nemeckej literatúry, redaktor, zostavovateľ Agendy z r. 1922 (150. výročie)

2. – 3. 5. 1968 – v **Turčianskych Tepliciach rokovala všeobecná pastorálna konferencia evanjelického duchovenstva**, búrlivé rokovanie, ktorému predsedal G. Plavec, nakoniec skončilo kompromisným riešením; rezolúcia konferencie nepožadovala odstúpenie Zboru biskupov, požadovala upraviť pomer cirkvi a štátu, obnoviť SEM a SEJ, nahradiť zdiskreditované ÚSEK novým Združením evanjelických duchovných (45. výročie)

4. 5. 1748 – v **Banskej Bystrici-Radvani sa narodil Juraj Lačný**, evanjelický kňaz, tekovský senior, cirkevný historik, dokumentátor historických dát a archívnych prameňov k dejinám evanjelickej cirkvi (265. výročie)

4. 5. 1873 – v **Stredných Plachtinciach zomrel Samuel Godra**, evanjelický kňaz, spoluzakladateľ Spoločnosti československej, Matice slovenskej a gymnázia v Revúcej, aktívny účastník a podporovateľ národnokultúrneho života, básnik, autor ľúbostných a vlasteneckých sonetov, zneliek, epigramov, satirických básní, náboženských diel a príspevku o revolúcii r. 1848 – 1849 v Príbelciach a ich okolí (140. výročie)

4. 5. 1968 – v **Košiciach zomrel Štefan Kátlovský**, evanjelický kňaz, správca sirotinca v Modre, profesor a dekan SEBF, riaditeľ Teologického domova v Bratislave a Modre, biskup Východného dištriktu SECAV (45. výročie)

5. 5. 1908 – bol vyhlásený rozsudok v *kovačickom procese*, za vinných bolo uznaných 35 obžalovaných, ktorí dostali trest v celkovej výmere 6 rokov a 8 mesiacov väzenia a vyše 7 tisíc korún pokuty a súdnych trov (105. výročie)

6. 5. 1908 – v **Maškovej sa narodil Július Janko**, evanjelický kňaz, teológ, vysokoškolský pedagóg na SEBF, vedúci Katedry starozákonných vied, profesor biblickej histórie, vynikajúci znalec hebrejčiny, vo výraznej miere sa podieľal na novom slovenskom preklade Starej zmluvy (vydanie Biblie z r. 1979), cirkevný publicista, po r. 1948 perzekvovaný (105. výročie)

11. 5. 1948 – slávnostnými službami **Božími v Modre sa začalo rokovanie modranskej synody (1948 – 1951)**, ktorej výsledkom bolo prijatie novej cirkevnej ústavy, schválenej synodálmi 9. 10. 1951, nútene odzrkadľujúcej politické zmeny vo februári 1948 (65. výročie)

14. 5. 1708 – **superintendent Daniel Krman ml.** sa vydal na základe poverenia ružomerskej synody a evanjelických stavov Uhorska na cestu za švédskym kráľom Karolom XII. (305. výročie)

15. 5. 1873 – **v Nadlaku (Rumunsko) sa narodil Ľudovít Jaroslav Hrdlička**, evanjelický kňaz, publicista, učiteľ, profesor gymnázia v Martine, bojovník proti maďarizácii v Slovenskom Komlóši, autor memoranda Slovákov v Maďarsku (1922), predloženého kongresu národnostných menšín v Ženeve; **zomrel 19. 9. 1953 v Bratislave** (140. a 60. výročie)

15. 5. 1833 – **bola uzavretá veľkogereždská zmluva** medzi Zadunajským ev. a v. a Reformovaným dištriktom o vzájomnom prislúhovaní Večere Pánovej podľa cirkevných kánonov platných pre prístupujúceho k sviatosti; r. 1900 bola jej platnosť rozšírená na všetky ev. a v. a ev. h. v. dištrikty v Uhorsku, no 15. 10. 1913 generálny konvent ev. a v. cirkvi platnosť zmluvy zrušil kvôli unionistickým tendenciám a snahám uhorských kalvínov (180. a 100. výročie)

14. 5. 1948 – **v Skalici zomrel Ján Palic starší**, evanjelický kňaz, trenčiansky senior, predseda Podporovne Gustáva Adolfa a Všeobecnej vnútromisijnej a pastorálnej konferencie, odporca maďarizácie, člen vedenia Slovenskej národnej strany, cirkevný publicista (65. výročie)

16. 5. 1793 – **v Pleši sa narodil Ján Geguš**, evanjelický kňaz, zvolenský konsenior, autor kázne na podporu slepeckého ústavu v Pešti, prekladateľ diela J. H. Campeho, ktoré významne ovplyvnilo pedagogické názory na Slovensku (220. výročie)

18. 5. 1908 – **v Spišskej Belej zomrel Samuel Weber**, evanjelický kňaz, konsenior a senior Spišského seniorátu, člen predsedníctva Uhorského protestantského spolku a Uhorského literárneho spolku, podpredseda Uhorského karpatského spolku, regionalista, múzejník, historik (105. výročie)

19. 5. 1883 – **v Hornej Lehote zomrel Samo Chalupka**, evanjelický kňaz, učiteľ, štúrovský romantický básnik, spoluvorca Memoranda slovenského národa (130. výročie)

19. 5. 1918 – **v Banskej Bystrici zomrel Jozef Jaroslav Hodža**, evanjelický kňaz, cirkevný publicista, autor článkov s tematikou cirkevnej histórie, národných a sociálnych otázok a biografii v *Korouhvi na Sionu* a *Cirkevných listoch* (95. výročie)

20. 5. 1908 – **v Jasenovej sa narodil Ján Jamnický**, vzdelaním právnik, vedúca osobnosť slovenskej divadelnej avantgardy 40. rokov 20. storočia, režisér, divadelný a filmový herec, pedagóg VŠMU v Bratislave a externý učiteľ DAMU v Prahe, divadelný publicista, národný umelec (105. výročie)

21. 5. 1838 – **v Čankove sa narodil Mieroslav Kovalevský**, evanjelický kňaz, profesor a konrektor patronátneho gymnázia v Revúcej, cirkevný historik, pedagóg, odborný publicista, autor dejín ev. a v. cirkevného zboru v Ružomberku, evanjelického cirkevného školstva (175. výročie)

21. 5. 1928 – v **Pakraci (dnes Chorvátsko)** zomrel **Martin Kukučín (vlastným menom Matej Bencúr)**, lekár, spisovateľ, publicista, jeden z najvýznamnejších predstaviteľov realizmu v slovenskej literatúre, autor románov, poviedok a cestopisov; v evanjelickom prostredí, z ktorého vyšiel, sa stretol v posledných rokoch života s rezervovanými postojmi vzhľadom na to, že konvertoval na rímskokatolícku vieru (85. výročie)

23. 5. 1618 – fyzickým útokom delegácie českých nekatolíckych stavov na habsburských miestodržiteľov Viléma Slavatu z Chlumu a Košumberka a Jaroslava Bořitu z Martinic, treťou **pražskou defenestráciou**, sa začala odvíjať lavína udalostí, ktorá prerástla do dlhoročného konfliktu európskych rozmerov, známeho ako **Tridsaťročná vojna; Vestfálsky mier z r. 1648** (mierové zmluvy z Múnsteru a Osnabrúcku) vojnu ukončil, kodifikovaná náboženská dominancia tej-ktorej relígie na území Svätej ríše rímskej národa nemeckého v závislosti od stavu a pomeru síl v čase ukončenia vojny – pre české krajiny to znamenalo stratu nádejí na návrat náboženských exulantov do vlasti; na Slovensko (v uhorskom rámci) sa platnosť mierových zmlúv nevzťahovala (395. a 365. výročie)

23. 5. 1903 – vo **Zvolene** sa narodili **Mirko a Milan Veselovci**, významní účastníci antifašistického odboja, vysokí dôstojníci 1. ČSA na Slovensku počas SNP, zastávajúci dôležité vojenské a politické funkcie, spoluautori *Proklamácie vojenského revolučného vedenia* a *Proklamácie predsedníctva Ústredného národného výboru*; po r. 1948 v emigrácii (Mirko), resp. perzekvovaný (Milan) (110. výročie)

27. 5. 1758 – v **Modre** zomrel **Pavol Strečko**, učiteľ, organista, autor duchovnej poézie a piesní v Evanjelickom funebráli P. Jakobeiho (255. výročie)